

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy óra 1 frt — kr.
 Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő. Ide intézendők a reklamációk is.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben — vidékről pedig a postahivatalok útján.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alk. szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál, a szerkesztőségben, valamint Zichermann H. közvevítő irodájában is.

Név nélkül, vagy bérmentlenül beküldött levelek nem vétetnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Magyar dicsőség.

»A nemzethódítás dicső művének« ünnepét ülte meg husvét ünnepén Debreczenben, a magyarság szívében a magyar nemzet. A világ minden részéből Debreczenbe özönlött üdvözlő táviratok és levelek büszkeségünk mámorában egy pillanatra elhittették velünk a tréfás szó-lás igazságát, hogy Debreczen a világ közepe. Bizonyos, hogy oly nagy művész ünnepése, mint a minő gr. Zichy Géza, nem lehet pusztán egy város, sőt ország-nak ünnepe, világra szól az, mint maga az ünnepeltnak művészi nagysága. Az egész művelt világ osztozott tegnap és tegnap-előtt a mi örömünkben, mert nincs a világnak oly zuga, hova az ő művészi hírneve el ne jutott volna. Árpád elfoglalta nekünk e hont, Nagy Lajos három tengerig terjeszté ki határait, de nemzetünk igazi nagysága, a magyar cultura és mindenek fölött a magyar művészet dicsősé-gével kezdődik a világ nemzetei előtt.

S hogy Zichy Géza lelkét nem saját nagyságának hiu tudása tölti el, hanem a maga dicsőségében a magyarság dicsősége után törekedett egész életében, azt ime fényesen bizonyította be ország-világ előtt, midőn ragyogó pályája délpontján itt állott meg közöttünk, itt ez ősmagyar városban, hol a szívek min-

den csepp vére, a földnek minden szem-póra, a levegő, mit belehelünk, a szó, mit kiejtünk, a gondolat, az érzés, öröm és bánat, munka és ünneplés, minden magyar és csak magyar... Ime a világok által csodált nagy magyar művész áldott balkezével rámutatott magyarsá-gára, dicsőségének szolgálai — fejedelmek és népeknek meg akarta mondani, hogy érdemeiben a magyar nemzet dicsősége előtt kell hódolniuk.

Azon a rajongó szereteten kívül, melylyel a magyar név tegnap ünnepelt büszkesége Debreczen iránt egész lelkében el van telve, és mely Debreczen kö-zönségét, az elsőtől az utolsóig örök há-lálal tölti el, bizonyára ez az érzelem indította gr. Zichy Gézát midőn arra határozta el magát, hogy írói és művészi pályája 25 éves évfordulóját itt Debreczenben velünk ünnepelje. Selhatározása e magasabb rugóit megértette a magyar cultura meganyi hatalmas tényezője. A magyar író- és művész világnak annyi kitünő-ségét rég üdvözölhette falai között Debreczen városa, mint az idei husvét-ünne-pen, melyet most a fényes alkalom egyut-tal nagy nemzeti ünneppé avatott.

A kik a lefolyt ünnepekről szóló tudósításokat elolvassák, — pedig van-e igazi művelt ember kerek e világon, ki lelki gyönyörűséggel ne kísézné az em-

beri szellem e diadal-ünnepét? — mind igazat fognak nekünk adni abban, hogy Zichy Géza gr. jubileumán az ünnepelt költő és művész és az ünneplő város és országnak első sorban nemzeti egyéni-sége domborodott ki.

Oly nagy jelentőségű eseményről írva, mint a milyennek városunk az el-mu't két napon színhelye volt, szinte szégyenkezünk közhelyekké vál szavak-kal beszélni. De az emberi nyelv sze-génysége most is csak reá kényszerít bennünket, midőn Zichy Gézáról írunk, a kit a magyar költészet muzsája a nyelv-dus kincseivel is megajándékozott. A költő szavai bizonyára gr. Zichy Gézára is rá illenek: »Művész hazája széles e világ« s mi nem mondhatunk ezzel szem-ben mást, mint ama még nagyobb igaz-ságot, melyet már annyiszor hallottunk, de mely egyetlen magyar művésztől sem mondható el annyi joggal, mint ő róla, hogy bármerre járt, bárhol szedett babért babért után, ő minden ízében magyar maradt s a művészetének hódoló babért mindig nemzetének szánta.

Ez az annyira szeretett, annyira imádott magyar nemzet szereleme már nem jár annyi veszedelemmel, mint az ünnepelt költő egykor »Az én szerelmem« című költeményében lefesté. Magyar-nak vallhatja magát büszkén legnagyobb nagy-

A DEBRECZEN TÁRCZAJA.

A jubilaris hangversenyek.

I. Esti előadás.

Debreczen művelt közönsége aligha usz-hatott még a philharmonicus zene annyi gyö-nyörűségében, mint a vasárnap esti hangverse-nyen. Volnának ugyan némi kritikai megjegy-zéseink nemcsak a férfi és női karénekre, de a zenekarra is, azonban a magyar művészet és irodalom e kettős ünnepéről szólva, ezuttal el-kelt hallgattatnunk a kritikust s a sok nehé-zség legyőzésében kifejtett buzgósággal és jóaka-rattal szemden helyet kell adnunk a méltató leírásnak.

Első szakasz gyanánt házi ezredünk ze-nekara Zichy Géza grófnak »Vártörténete« című zene-cykusát mutatta be. Most két éve történt első előadása alkalmával az ünnepelt ez alkotásáról már bővebben megemlékeztünk.

2-ik szám a Zene cz. Cantate volt, Zichy Géza gr. személyes vezényletével. Áll pedig e mű 7 részéből. Első rész a bevezetés horál-szerű kezdet, majd erélyes férfi-szólam,

után gyászdalba megy át s ezután vissza esik eredeti, első témájába, mely valóban főséges eszmét, az Isten szent nevét tárgyazza. 2-ik rész a bölcső-dal, mely egy kissé eltér az ugynevezett sehullmerliedektől annyiban, hogy magas sopranra van írva, s így nincs benne meg a melancholia, mely a bölcsődaloknak szük-séges, s mellőzhetlen főfeltétele. a legtöbb chablon szerint Riedl Berta ka. a filharmonicusoktól került fiatalénekesnő szépen interpretálta az énekrészt.

Azonban a kis asszony énekhangja még nem bír a kellő lágysággal, hogy a finomabb hangárnyalatokat érvényre juttathassa. Szép erőteljes sopran, mit még az iskola nem elég-gé csiszolt ki.

3-ik rész. Diákok kara. Kedves, fér-fias, behizelgő férfi-kar, magyar rythmicával megírva, azonban kivitele sok kívánni valót hagyott fenn.

4-ik rész. Serenad — előadva Sirov-atka ur által. — Valóban nagy élvezettel hall-gattuk mind a zenemű szépségét, mind az ifju énekművész erőteljes tenorját. Lyrai, szívhez szóló tenor, mit ritkán hall az ember, könnyen énekel, tiszta intonatio, s helyes lélekzet véte

jellegzi énekét, azonban mezza voce-ja kissé még fátyolozott.

5-ik rész: A népdal és táncz. Ez mondhatjuk, hogy a legsikerültebb száma a Zene kanta-ténak, magyar styl, tiszta szó-lam-vezetés, s népies, mégis művészi értelemben vett compositio. Második része e szakasz-nak az »utezu tolla motolla« majd »nem jó erdő mellett lakni« népdalok utdolgozása mely valóban virtuozitással van keresztül viv-polyphon, majd fugaszerű kidolgozásban. Majd ismét visszatérve az »utezu tolla«-ra, enharmo-nicus menetekben kifejlik a végkar, szintén a fentjelzett népdalból, mely tömör hangszere-lésével, egyszerű, puritán jellegével meghat, ma-gával ragad, lelkesít.

6-ik rész a buesu. Ney Dávid ur a m. kir. opera bassistája által énekelve, s elő-adva, a szó teljes értelmében dramizálva. Fő-népes, méla szívhez szóló bassusa lelkünk mélyeig hat, átjárva agyunk, idegrendszerünk, s a csodálat, bámulat fog el, ily terjedelmű hang hallatára, hozzájárulván még a borongós melódia, mely szívünk titkos rejtekét keresi fel, s ott fészkelve meg magát, tőle sajog, fáj s gyógyir után eped.

Végző a 7-ik szám, a Hymnus, fen-

ságunk is. Azonban nemzeti nagyságunk nem lehet mindaddig teljes, míg állami létünk teljes önállósága föl nem épült. Ha politikai viszonyaink súlyát mérlegeljük sok, elszomorító jelenség csüggeszti lelkünket de a mi csüggedő lelkét a magyarnak fölemeli, az a magyar culturának irodalomban és művészetben egyiránt magasan szárnyaló emelkedése. Igaza van közéletünk ama kitünőségének, ki a tegnapi estélyen perczekig tartó taps között mondá el, hogy a nemzeti művészet és irodalom a nemzeti függetlenséget készíti elő.

Igen, igen félre a csüggedéssel! A mi idej husvétünk a feltámadás hitét erősítse minden magyar lelkében. Nemzet, mely úgy ünnepel s melynek van kit így ünnepelni, erős lesz a munkára is és im itt előttünk a példa, hogy mit győzhet le a munka. A munka nyomán áldás fakad és szabadság, hogy országok és világok előtt teljes legyen a magyarnak dicsősége.

B. S.

Kossuth a közigazgatási törvényjavaslatról.

(Kossuth levele Helli Ignácához.)

Kossuth Lajos levelet irt Helli Ignácznak s ebben a közigazgatási törvényjavaslatról is nyilatkozik. Levelének erre vonatkozó része így szól:

Az önök pártja — írja Helli — mint a törvényhozás részese, a legszentebb kötelességet szegné meg, ha a leglankaszthatlanabb kitartással be nem váltaná azt, a mit ön királyknak a párt elhatározottsága felől mondott.

Rettenetes művelet viték véghez az önkormányzat elvén Magyarországon. Az a törvényjavaslat a szó szoros értelmében valóságos attentatum, még pedig kettős attentatum: a magyar alkotmány sarkalapzata ellen, melyre harmadévi (turini) beszédemben pár szóval rámatattam és attentatum a politikai szabadság legelemibb fogalma ellen, a mit e szó fejez ki: intézményes önkormányzat.

A miniszteri mindenhatóság azt mondja a megyéknek: én nevezem ki közigazgatástok minden közegét; én rendelkezem velük; nekem felelősek; de te megye azért önkormány-

zati intézmény maradsz, mert jogod van nézni, hogy mit csinálnak veled az én közgeim, melyeknek te nem parancsolsz s ha fáj valamid, hát panaszkodhatol. És ezt felügyeletnek, ellenőrzésnek nevezik. Ily felügyeleti, ily ellenőrzési joga a falu-vég putriját lakó cigánynak is van.

Nem akarok taglalni: csak egy pár észrevételt teszek. Azt mondják: államosítják a közigazgatást. Micsoda borzasztó fufang ellentétbe helyezni a megyék eszméjét az állam eszméjével és a kormány számára elkobozni az állami minőséget. Hiszen minden önkormányzati intézmény állami intézmény, minden megyei funkció közgeállami funkció közge. Elvenni a megyétől a közigazgatási közgek választását és a velük való rendelkezést: nem államosítás, hanem kormányosítás, — kormány és állam nem egy dolog. Amaz ennek csak egyik közge, de nem egyedüli közge. Ne engedjék önök a a miniszteri omnipotenciának az államiság eszméjét usurpálni.

Figyelmeztetem önt, hogy azaz ármányos törvényjavaslat a megyei rendszert csak úgy pertraktálja, mintha csak közigazgatási közeg volna és semmi több és semmi más. Pedig az nemcsak ez, hanem Magyarország alkotmányosságának védbástya is. És mi által lett azzá? Épen az által, hogy a kormány egyenes ellátasan kívül eső ügyekben az nem rendelkezhetett közvetlenül a megyék végrehajtó közgeivel, hanem a magyar alkotmányosságának alapja, a nihil de nobis sine nobis folytán a megye közönségéhez intézte rendeleteit. A végrehajtó tisztviselők azoknak hivatalos tudomására is csak a megye határozata által juthattak s a megye örökös, hogy az ország alkotmányosságát sértő rendeletek végrehajtás alá ne kerülhessenek. Meg is történt, hogy a hatalom fogságra vetette a megyei tisztviselőket, a kik arra hivatkozva, hogy ők a megye határozatainak végrehajtó közgei, a kormány alkotmány-sértő hatalmának eszközeivé lenni nem vállalkoztak. Itt-ott lehetett, lett is belőle zaj, baj, rendetlenség, hátramaradás; de az tagadhatatlan tény, hogy ennek köszönheti Magyarország hogy az ausztriai ház országása alatt osztrák provinciává nem lett; s az érdekeket fontosságuk szerint kell sorozni — ennek köszönhetjük, hogy él magyar, áll Buda még!

Mondják, hogy erre nincs többé szükség, mert most parlamentáris ellenőrzésnek alávetett felelős miniszteri kormánya van. Hát hiszen én indítványoztam, annak a kormányzat-

nak behozatalát. S mondhatom önnek, hogy a mikor indítványoztam bizony jobb véleménynyel voltam praktikuma felől, mint a minőnek azután másutt is, de különösen 67-ben és 67 után Magyarországon tapasztaltam; — és mégis én és társaim, kik a parlamentáris kormányrendszert megalkottuk, a magyar megyei szervezetnek egész épségben fenntartását hazánk alkotmányossága védbástyájának jelentettük ki s isten a megmondhatója, hogy bizony volt rá okunk.

Még ugy is volt volna rá okunk, ha Magyarországon a parlamentárismus ugy fejlődött volna, amint mi álmodtuk volt. A parlamentárismus Angliában tartotta meg leginkább az elméleti okszerűség jellegét, de ott is az emberi institucziók azon gyarlóságának hibájába esett, hogy a hatalom útján a mindenhatóság felé haladt. És mit mond e mindenhatóság felől Spenczer Herbert? Azt mondja, hogy ha a multnak nagy politikai babonája a királyok isteni joga volt, a jelennek nagy politikai babonája a parlamentnek isteni joga, s ha a multban a szabadelvűségnek az volt feladata, hogy határt szabjon a királyok mindenhatóságának, a jövőben az igazi szabadságra az a feladat vár, hogy határt szabjon a királyok mindenhatóságának, hogy a szabadság érdekében a parlamentek mindenhatóságának szabjon határt.

Elvonultságom mellett is azon helyzetben vagyok, hogy ismerem Európa szellemára látást s tájékozva lehetek az államtani bölcsélet legkitünőbb tekintélyeinek gondolkodása felől s tenyek mondhatom, hogy e nézet tért nyer mindenütt, mert kisebb-nagyobb mértékben a parlamentárismus letérve a népszabadság közegének, örenek, apólojának útjáról, párturalmi érdekek szolgájává fajult.

Miben kell a jövőendő ama feladatának a szabadság érdekében teljesedését keresni és miben lehet feltalálni? Az önkormányzati intézmények és velük az intézményes szabadság fejlesztésében.

A képviseleti rendszer az önkormányzatra vergődött városokban született s a parlamentárismus nem egyéb, mint a szabad városok autonómiajának egész országokra alkalmazása.

A mindenhatóság akár király, akár parlament kezében legyen, ellentéte a szabadságnak. A parlamentáris mindenhatóság nyavalyjától csak a városi, megyei, önkormányzat koordinációja által lehet a nemzeteket megóvni.

No már kérem, ha Spencer Herbertet

séges megrázó, dicsének, s könyörgés a szüzanyához. Magyarország nagyasszonyához, hogy védje meg lobogóját, hazáját, nekünk magyaroknak. Annnyira megható e chorál, hogy a laikus közönség nem képes végignézni, hogy befejeztessék, hanem időközben is szabadutatót enged szívet nyilvánításának. — Az orgonaszólamot fisharmonium helyettesítette, azonban tagadhatatlanul nem valami nagyon szerencsésen.

A III-ik szakasz Dolores című zeneköltemény előadása volt, melyben a tenorszólamot, mely epedő lágysággal a tavasz ébredését dicsőíti. Sirovatka ur énekelte, még peoig oly hatással, hogy ismételnie kellett.

Ez este Zichy Géza gróf a közönség nagy köszönete mellett eljátszott egy általa szerzett magyar Praeludiumot, majd a közönség szünni nem akaró tetszésnyilvánítására Steininger ural 3 közre magyar csárdás tánczenével töldá azt meg.

Összegezve gr. Zichy Géza zeneszerzői talentumát, megtaláljuk ott a teremtő erőt, a nem mindennapi compositori tehetséget, mely azonban erősen a Wagner irányban halad.

II. A matiné.

Nádai Ferencz ur, a nemzeti színház művész szavalata után Zichy Géza gr. ts: ta el a már az estveli hangversenyben hallott

magyar Praeludiumát, melynek hallatára a bámulat fog el, egy kézzel így játszani, polyphon tételeket megoldani, octáv menetek, s közök óriási ugrásait, s nem különben a chromaticus menetek, hibátlan, tiszta játékát — hallani. Zichy Géza előtt aligha lehetett. Utánna Hubai Jenő hegedű - művészeink legkitünőbbjeinek egyike hallatá művészi játékát. — Romanzeban, majd Wiemawski Krakowi akjában, majd az általa irt Zephir zenei képen mutatta be művészetének bevégzett mivoltát. Tiszta, hangfogás, bájos cantilena, plaszticus nyirettyü kezelés, a flageolott áttetsző üvegszerű tisztasága, a harpeygiok merész kivitele, érzelmek öntudatos és szenvedésbe még sem eső kifejezése — jellemzik játékát. — Meltán megérdemlett freneticus tapssalfejezte ki elismerését a nagy közönség. Ezután Ney David ur Schubert Vándor-át, majd Ries F. Aus deinen Augen fließen meine Lieder. cz. dalát énekelte bravórral, s a tölle megszokott mély érzellemmel. — A Zichy Géza gr. által előadott Nocturne, Spanyol cigánydal s C moll Etudje farengető taps, s éljen vihart vont maga után, s engedve a közönség rajongásig menő tetszésnyilvánításának, megtoldá azt a már teg-

nap este hallott, s előadott csárdás tánczene eljátszásával.

Nádainé urnő nagy hatással adta elő Gounod Mignon című dalművéből ennek ismeretes ábrándos romance-át, majd még 2 dalt énekelte gyönyörű hangjának csillogtatásával, üde lágysággal, s tökéletes művészi, nagy iskolára valló előadásával. — A zongora-kíséretet ezuttal Giuseppe Salvi ur producálta.

A második szakaszban a debreczeni dalegylet Zichy Géza grófnak Serenádját adta elő Steinacker ur zongora kísérete mellett, utána Hubai Jenő Zichy Géza gróf zongora kísérete mellett adta elő a művész-író gróf egy átíratát — Mariskám Mariskám című dalra, majd az utczu tolla motolla daleanaí ütek meg fülünket, concert számmá átírva. — Ugy látszik e dal kedvence Zichy Géza grófnak.

A közönség kérésének engedve, Sirovatka ur Steininger zongora-kisérete mellett elénekelte a tegnapi is nagy sikerrel bemutatott Dolores-beli solóját a kikeletről, majd utánna Tosti Vorrei morir chausonját producálta gyönyörű hangjának teljes érvényesítésével.

A Zichy Géza gróf által átírt, s előadott

mint az angolt az angol parlamentárismus arra indította, hogy a szabadság érdekében azt jelölje ki a jövő feladatának, hogy a parlamentárismus mindenhatóságának határt szabjon, ugyan mit mondott volna, ha nem angol, hanem magyar volna s mint ilyen annak a tagadhatatlan ténynek a benyomása alatt elmélkednék, hogy Magyarországon a parlamentárismus de fektő nem egyéb, mint a miniszteri mindenhatóság kényelmes eszköze. Mindenhatóvá teszi a mirisztert lefelé, hogy annál hatályosabban szolgálhason felfelé.

Ugyan kérem, ha a közigazgatás minden közegét, még a megyének, nemcsak mint törvényhatóságnak, tehát az állami funkciók egyik alkotmányos közegének, hanem mint helyhatóságnak is minden organumát a miniszteri mindenhatóság nevezi, vagy nevezeti ki s a vak engedelmisség kötelességével markában tartja: ugyan lehet-e magyar ember, ki hiheti hogy a miniszteri mindenhatóság e roppant armádiája mellett csak maga az öt évenként egy szavazati golyóra redukált politikai szabadság is valóság lehet? Hiszen nem kell ennek nullifikációjára sem kompozíció, sem kézzelfogható hivatalos nyomás, elég lesz maga az a tény, hogy ez az armádia létezik, miszerint az élet minden viszonyaira kiterjedő befolyásának számbavétele a politikai szabadságot lehetlenné tegeye.

Ha ázsiai állapotról beszélnek (pedig hát Magyarországon nem is annyira ázsiai, mint ausztriai állapot van, hac fonte derivata clades) de az ázsiai állapotról beszélnek rendezni, javítani kell a közigazgatáson. Hát persze hogy kell. Hogyne kellene. A haladó kor új érdekéket, új szükségeket állított elő. Gondoskodni kell amazok fejlesztésére, emezeknek ellátásáról, de hát javítsanak, gondoskodjanak úgy, hogy az új szükségeket állított elő. Gondoskodni kell amazok fejlesztéséről, emezeknek ellátásáról, de hát javítsanak, gondoskodjanak úgy, hogy az új szükségek ellátása beleillesztessék az intézményes önkormányzat elvének keretébe, mely elvnek köszönheti Magyarországot, hogy megfogya bár, de törve nem, el nemzet e hazán. De a megyei közigazgatás rendezésének czime alatt mit mivel ma a miniszteri mindenhatóság Magyarországon? Mivel azt, a mit Bismarck egyik levelében egy bizonyos reformjavaslatról szólva azon hasonlattal jelzett, hogy az olyan eljárás volna, mint azé a bizonyos orvosé, a ki a karjában alkalmatlankodó rheumatizmusból azzal gyógyította ki betegét, hogy karját levágta.

Őn, ugy hallom. abban az udvari ebéd

Rákóczi induló művészi előadása, melyben oly technikát győz le, mely két kézre is dolgot adna, freneticus kitörését vonta maga után a közönség érzelmeinek.

Utolsó szám Beethoven C-moll symphoniájának második tétele — audante con moto volt, előadva a helybeli 39-ik gyalogezred zenekara által.

Debreczen örülhet, s felvélheti emléktáblájára azt, hogy Zichy Géza gróf itt volt, halaltott — és győzött.

T—r.

Apróságok.

Az anyai szív. Fiu: megvallom neked hogy titokban jegyet váltottam egy leánnyal akinek 30.000 ft hozománya . . .

Anyá. (közbevégyva) Tudtam én, hogy te nem fogod érnemetlenre pazarolni szerelmedet.

*
Hamis eskü. Nő: Őn tehát igazán szeret engem, Hugó?

Udvarló: Esküszöm kegyednek arca rózsáira, feje fürteire.

Nő: Jaj nekem! Hamisan esküszik!

*
A katedrálról. Tanár: Uraim, a levegőt nem láthatjuk ugyan, de még sem olyan egyszerű az, a minőnek látszik.

utáni beszélgetésben megemlítette, hogy a modern kultur-államok azon az uton haladnak, hogy az önkormányzati intézményeket fejlesztik ki (ez úgy is van) s ön azt kapta feleletül, hogy Magyarország sajátságos viszonyai között ez nem volna tanácsos. Hát bizony igaz, Magyarország viszonyai nagyon sajátságosak. Az a siami ikerség Ausztriával nagyon sajátságos viszony, unikum a történelemben. De én azon a meggyőződésen vagyok, hogy épen ez a példátlanul sajátságos viszony annyira az intézményes önkormányzat szükségére mellett szól, hogy ha nem léteznék emez, ama sajátságos viszony miatt azt fel kellene találni.

Enfin, küzdjenek önök körömszakadásig, tömör erővel az ellen a monstruozus agyoncsapása ellen a szabadságnak. Az a törvényjavaslat hamis lobogó, kalóz lobogó alatt a reakzionárius irány non plus ultrája. Arra, fájdalom van példa, hogy nemzetek elvesztették önkormányzati szabadságukat; de hogy egy nemzet, mely annak birtokában volt, önként lemondjon, arra nincs példa a világtörténelemben. Ha a magyar nemzet ezt megteszi, még az orosznál is lejjebb fog süllyedni a szabadság szellemének kultuszában. Mert az autokrat caesarismus igáját vonzó orosz népnek van egy önkormányzati intézménye a Mir (községi önkormányzat) s én azt mondom Önnek barátom, hogy ha a mindenható cászár ahhoz merne nyulni, az orosz nép, mint egy férfiú kaszára, kapára kel s forradalom lángja borítja el az egész birodalmat. — És azt mondom Önnek, hogy ha Nagy-Britannia királynéja ma elvenné a municipiumoktól saját tisztviselőiknek választási jogát, holnap Nagy-Britanniának nem lenne többé királynője. A britt nemzet hajóra ültetné a monarchiát és: »Au large!»

Politikai gyilkosság

történt ismét a bolgár fejedelemség fővárosában, melynek Belsov pénzügyminiszter az áldozata.

Ugyanazok a többé-kevésbé titkos hatalmak, melyek Bulgária belső biztonsága, Ferdinánd fejedelem és miniszterei élete ellen évek óta annyi támadást intéztek, szervezték a mostani merényletet is. Ők adták a gyilkos kezébe a fegyvert, mely Stambulov életét megkímélte ugyan, de egy kitűnő bolgár hazafit, ki híven szolgálta országát és fejedelmét, megölt. Ez Belsov bolgár pénzügyminiszter. Belsov csak a múlt évben vette át a pénzügyi tárca vezetését, de már évek óta működött, mint hivatalnok a pénzügyminiszteriumban s kitűnő szakképzettségre tett szert. Tisztán ez alapon nevezett ki miniszterre. A politikától ez ideig egészen távol állott s mint miniszter is csaknem teljesen reszortja ügyeinek intézésével foglalkozott. E téren igen szép eredményrel működött s első sorban az ő érdeme, hogy a bolgár államháztartás teljesen rendezve van.

Igen valószínű, hogy Belsov csak véletlenül esett áldozatul a gyilkos golyónak, mely kétségkívül Stambulov miniszterelnöknek volt szánva. Őt gyűlölik kérélehetetlenül az oroszok és szövetségeseik, azok s bolgár árulók, kik az orosz pénztől elvakítva, folyton zavarják hazájok belnyugalmát és törvényes rendjét.

Már hetek óta híre járt, hogy a bolgár emigránsok a hírhedt Benderey vezetése alatt valami újabb esinyt terveznek hazájok ellen. Beszéltek, hogy egyszerre több felül, a román-, a szerb- és a török határról készülnek bolgár területre törni s a lakosságot lázadásra bujtogatni. Sajátságos, hogy a bolgár kormány éppen tegnap egy hivatalos táviratban nyilvánította alaptalanoknak mindezen híreket.

Csakugyan abban az alakban, melyben forgalomba hozattak, teljesen koholtak voltak s Benderey és bérencztársai nem merték az

ország határait megközelíteni. De ugyanakkor gyilkosokat küldtek Szófiába, hogy miután magához a fejedelemhez mostanában nem igen férhetek többé, vezérlo miniszterét, uralmának egyik főtámaszát: Stambulovot megölje. A véletlen úgy akarta, hogy Stambulov és Belsov éppen egy időben, egymás társaságában menjenek hivatalukból haza felé. Utközben rohanta meg őket az orgyilkos s talán akaratlanul Belsovot ölte meg, mert golyója kétségkívül első sorban Stambulovnak volt szánva.

A Zichy-jubileum

Debreczen, márcz. 31.

Az egész Debreczen a lelkesedés lázában volt tegnap és tegnapelőtt. Zichy Géza jubileuma oly fényes volt, hogy vele Debreczen városa maradandó emléket állított az ünnepeltnek a debreczeniek lelkében, de magának is becsületet szerzett vele az egész ország előtt.

A jubileum ünnepség lefolyása következő:

Fogadtatás.

A pályaházhoz már hat orakor oly tömegesen tódultak ki, hogy a Perron zsufolásig megtelt. Mindenki csupán Zichyról beszélt s a másnapi jubileumról, mely oly példátlan lázba hozta az egész Debreczent, hogy a király látogatása volt csupán, mely a különben közönyös természetű polgárságban ennyire fel tudta kelteni az érdeklődést.

A Perron előtt Zichy fogadására összegyűltek a következő debreczeni előkelőségek: gróf Dégenfeld József főispán, Szakszó Rezső prépost, Simonffy Imre polgármester, Rázsó Gyula alispán, Vértessi Arnold, Bessler Lajos, Márk Endre, Vecsey Imre, Steinacker Sándor, Simonffy Emil, dr. Tüdös János, Vértessy István, Zádor Lajos, Sesztina Lajos, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Csanak József, Márton Imre, Karezag Vilmos, Sággy Gyula, dr. Sárvári Gyula, Beer Kálmán, Végh Gyula, stb. és számosan a debreczeni előkelő hölgyvilágból.

Mikor 7 óra 19 perczkor a vonat herobogott, a közönség harsány éljenzése hangzott fel, mely csak erősbödött, midőn gróf Zichy Géza kilépett kocsijából. A jelenlévők éljenzését mosolygva, kalapját megemelve köszönte meg, aztán Simonffy Imre polgármester üdvözlésére sietett. Simonffy emelkedett hangú, rövid beszédet intézett a grófhhoz, mint ki azzal tisztelte meg Debreczen városát, hogy itt kívánja megtartani a jubileumát. Mielőtt eltette a nemes gróft, biztosította őt, hogy Debreczen igaz, magyar lelkesedéssel, szeretettel fogadja őt.

A beszéd után harsány éljenzés hangzott fel, mire Zichy következőleg válaszolt:

„Örömtelt szívvel jöttem Debreczenbe, ama régebben tett ígéretemet beváltani, hogy 25 éves írói és művészi jubileumomat itt tartom meg e legmagyarabb városban, melyet én szívemből, lelkemből szeretek. Szeretem Debreczent, mert földjén itthon érezem magamat s az ember bánatában és örömeiben mindig haza vágyik. Már régebben feltettem magamban, hogy jubileumomat Debreczenben fogom megtartani s annál jobban esik nekem az a szívesség, a melylyel engem itt fogadnak. Köszönöm önöknek e szíves fogadtatást, mely szívemnek mindig büszkesége lesz.“

E rövid, lelkesült beszédet perczekig eljenneték, mi láthatólag jól esett a grófnak, mert derült arccal tekintett körül s szívélyesen fogott kezét a körülötte állókkal, kiket Simonffy polgármester bemutatott.

Ezután a perronon álló kíváncsi közönség folytonos élenzése között hagyták el a pályaházat, mely előtt már várakozott a város diszes ötös fogata, melyet Zichy gróf Dégenfeld főispán társaságában a városba hajtattott — egyenesen a színházhoz, hol a működők már próbára gyűltek össze.

Zichy grófnőt is várták, mert úgy volt, hogy férjével együtt jön, de akkor még nem érkezett meg.

A vendégek.

Szombaton délelőtt már többen megérkeztek a vendégek közül, sőt már pénteken is voltak itt egynéhányan. A gróf zenei titkára, Steininger már napokkal a jubileumi nap előtt bejött Debreczenbe, hogy a próbák menetét megtekintse s esetleges utasításokat adjon. A működők, Nádayné kivéve, mindnyájan jelen voltak a szombat esti próbán.

Bellovits, a budapesti zenekedvelők együletének igazgatója nevével, kis fiával és tizenegy budapesti műkedvelő hölgygel szombaton érkezett meg, ugyanekkor jöttek: Ney David és Sirovatta György opera-énekesek is. Az első a basszus szólókat, az utóbbi a tenor szólókat énekelte.

A Bellovits tizenkét szép műkedvelője nagy hatást kellett, midőn kocsikon a városba behajtottak az angol királynő szállodába, hol a város költőségén kényelmes szállást rendeztek nekik. Pesti szokás szerint a hölgyek már estefelé a Hungáriába mentek theáznál Bellovitsékkal s több debreczeni úrral. Persze a mint a sok szép hölgy a kávéházban feltűnt, valamenyny szem rájuk volt irányozva, a mi nekik látszólag tetszett, mert meggyőződtek belőle, hogy a debreczeni fiatalság sincs esztetikai érzék hiányában.

A többi vendégek vasárnap délben és este érkeztek meg.

A délben jöttök Simonffy polgármester fogadta, az estelieket pedig Vértessy Arnold.

Az ekkor érkezett vendégek névsora a következő: Lánczy Ilka nemz. szính. tag, Gerlóczy Károly fővárosi alpolgármester, Barthay Endre kir. zenede igazgató, Reményi Antal kir. zenedei választmányi tag, Kókai János fővárosi zenemű-kiadó; Komócsi József, Bodnár József, Neygebauer László — mindhármán a Petőfi-társaság képviselőit, Ney David, Bellovits és neje a tizenegy műkedvelő hölgygel, Náday Ferencz, Bartók Lajos, ifj. Ábrányi Kornél, Kerkes Samu tanár, Palotay Ede, Rácsok nemz. szính. könyvelő, Reich Gyula m. k. operaházi főnök, Szilágyi Lajos m. k. operaházi műszaki felügyelő.

Hétfőn megérkezett Nádayné és Hubay Jenő is, kiket szintén számosan fogadtak a pályaháznál, Dr. Várady Antal hírteleni rosszullete miatt nem jöhetett el.

Gróf Zichy Gezané urhölgy vasárnap érkezett meg leányával. Zichy Geza grófnét a pályaudvarban nagy küldötség várta s a város diszes ötös fogata vitte szállásukra.

A próbákon.

Midőn Zichy a színpadra ért, az ott összegyűlt működők perczekig éljeneztek, mit a gróf azzal a sajtósággal mosolylyal köszönt meg tisztelőinek, mely az ő ajakán mindég a meghatott boldogságnak visszatükrözése. A legnagyobb kedvvel vezette a próbákat szombaton este és vasárnap reggel. A próbák különben rendkívül kedélyesek voltak, miben nagy része volt a gróf szellemes megjegyzéseinek.

Nagy derűtséget keltett a jelen voltak között a következő kis eset:

A Dolores dalműből a dalárda énekel egy dalt, olyan formán, hogy »mit csinálsz a borral, lenyelem. mit csinálsz a lánnyal. ölelem«, — a gróf figyelmeztette őket a hibára:

— A borral jól csinálták, de a másik...

Vasárnap délelőtt oly rózsás kedélye volt, hogy örökre tréfált, mosolygott; mikor a zongoráját behozták a színpadra, hogy próbát tegyen rajta, páratlan kedvvel kezdett játszani.

A műkedvelő hölgyek körül álltak a zongorát s minden hatásosabb számot élénk tetszés nyilatvánissal kísérték. Egyszer Zichy oda szólott a kis leányokhoz:

— Milyen nótát zongorázzak?

— Szomorut.

— Vigat.

— Vigat is, szomorut is — kiáltott egyszerre három piros ajak.

A gróf mosolygott.

— Játsszom hát mindakettőt.

És a bus nóta megzendült a zongorán. Megnem mocczant volna a világért senki, úgy hallgatták, mint a gyermek a dajka meséjét. A zokogó hangok után egyszerre devaj kurjongatás hangzott a zongorából. A kis közönség sehogysem akarta elhagyni a színpadot, a míg Zichy ott volt. Mikor befejezte a zongorázását, a kisasszonyok oly esdve kérték, hogy játszon meg egyet. Nem tudott ellentállani, Steiningerrel leült a zongorához, aztán játszottak mindakettőn. Mint a gróf mondá, ez nem fárasztja ki oly nagyon.

— Ezt már szeretem, mert ez nekem is mulatság.

Oly lelkesen zongorázták ketten a szebbnél-szebb dalokat, hogy alig tudták visszatartani magukat a kisasszonyok a tánczolásról. Kivált az az »utezu tóla-motóla« nagyon kipróbálta a nyugodtságot.

Othon rendszeren így játszik a gróf Steiningerrel együtt. Vasárnap d. e. több mint egy fél óráig zongorázott kedélyesen; a kiket akkor szerencsésük a színpadra vezérelt, soha sem fogják elfeledni azt a ritka és bámulatos műelőzetet, melyben akkor részesültek. Új operából Alárból is játszott egy valczert.

— Jézus Maria, hát mikor ebédelnek? kiáltott fel egyszer a gróf mosolyogva. Mintha eszébe jutott volna ott valakinek az ebéd!

A vasárnap délelőtti zongora próba után támadt az a jó gondolata, hogy nem csupán a matinén, de este is fog eljátszani néhány darabot programmon kívül.

— Majd a kis némettel eljátszom ezt is, mondá az utezu-tóla motóla nótájára czélozva. El is játszotta.

A színházi előadás.

A műelőzetnek feledhetetlen benyomását szerezte az meg, a ki vasárnap este a színházban megjelent. A színház homlokzata fel volt díszítve zászlókkal, cserkoszorúkkal, a színpad pedig fényes szobát képezett.

Mikor felhúzták a függönyt, a néző közönség néhány pillanatig visszatartotta a lélekzetét, oly impozáns volt a kép, a mit a színpad nyújtott. Annyi működő egyszerre régen nem volt már a debreczeni színpadon. Tudósítónk a következő érdekes statistikát állította össze: énekel 40 nő, 36 dalárdistá, kísérté 45 bandista, 1 czimbalom egy fisharmonium egyszerre. Képzeltető, hogy óriási zene volt a színpadon; összesen 241 hang — egyszerre.

A »két év múltán« című ösmeretes vígjáték, melyet Lánczy Ilka és Náday Ferencz a nemzeti színház tagjai adtak elő, egyik kimagasló pontját képezte a jubileumi műsornak, mert bámulatos az a művészet, melylyel Lánczy és Náday ezt a darabot megjátszották. A közönség szinte megfellekedezett róla, hogy színházban van, oly elevenen, életlenül játszottak a nemzeti színház művészei.

Mindkét előadásnak zenei tudósítása lapunk tárcza rovatában olvasható.

A megkoszorúság.

Feledhetetlen lesz mindenki előtt a megkoszorúság jelenete. A színpad hátterében ol-társzerű emelvényen allott Zichy-szobra virágok között. A szobától jobbra a dalárda tagjai állottak, balra pedig a koszorúkkal és emléktárgyakkal azok átadói s az egyletek tisztviselői.

Először Márk Endre üdvözölte Zichyt, Debreczen város közönsége nevében, aztán átadta a diszes karnagy palczát.

Méltóságos Gróf ur!

Azon tisztelet és ragaszkodás, mely e város nem csak csupán művészet pártolói, de mindazok részéről környezi Méltóságodat, a kik kiváló egyéniségét társadalmi téren ismerni szerencsésnek, arra indította e város közönségét, — mint a mely magának büszkén nevezi méltóságodat, — hogy 25 éves irói és művészi jubileumának városunkban megtartására kéréje fel.

Méltóságod azon szívességénél fogva, melylyel Debreczen város és Hajdú vármegye iránt viseltetik, e meghívásnak készséggel engedett.

Méltóságod nemcsak e várossal és vármegyével, de közös edes hazánkkal is örömben és hajában vele érzett; — a magyar művészetnek pedig sokszor család kedves otthonának is feláldozásával messze földön elismerést szerzett.

Méltóságod nemes lelkével és magas művészetével a jótékonyaság mentő angyalaként a nyomor enyhítésére mindenkor első helyen jelenik meg ott, a hol igazi szükség van.

Ily körülmények közt teljesen indokolt, hogy e város és vármegye apraja és nagyjának azon része, a kiket a művészetnek szentelt e csarnoka befogadni képes volt, lázas sietséggel jött ide, hogy Méltóságod iránt mindenkor örömmel táplált tisztelete és szeretetének tőle telhető módon kifejezést adjon.

Fogadja Méltóságod tiszteletünket és hála-lánk kifejezését, egyszersmind e reánk nézve örökre feledhetlen nap emléke gyanánt Debreczen város s Hajdúvármegye műpártoló közönsége részéről nyújtott, e szerény emléktárgyat azon óhajunk kíséretében, hogy Méltóságodat hazánk és nemzetünk büszkeségére a gondviselés igen sokáig éltesse!

Komócsi József Budapest város koszoruját adta át lelkes szavak kíséretében.

Paulai Ede a budapesti nemzeti színház és m. kir. operaház nevében koszorut és egy rendkívül díszes, a színtársulat tagjainak, számos színmű irónak névsorát tartalmazó albumot nyújtott át következő beszéd kíséretében:

— A nemzeti színház és a m. kir. operaház személyzetének képviselőitében örömmel ragadtuk meg az alkalmat, midőn méltóságod hazánk legmagyarabb városában ünnepli 25 éves irói és művészi jubileumát, hogy mi is kifejezést adjunk öszinte, igaz szeretetünknek.

Az a két műintézet, melynek tagjai vagyunk, első sorban hivatott a nemzeti nyelv és nemzeti zene-művészet fejlesztésére: méltóságod érzi, e két nemzeti kincs nagy értékét, érzi, mily fontos, mily magasztos feladatnak megoldására vállalkozott és érez magában erőt a maga elé tűzött nagy czélok megvalósítására.

Mi nemcsak 25 éves irói és művészi pályafutásának, eddig elért eredményeiben, de idő óta elfoglalt intendánsi állásából kifolyó törekvéseiben is látjuk, érezzük és reméljük, hogy a gondjaira bízott intézeteknek mind művészi, mind nemzeti hazafias irányban való fejlődése biztosítva van.

Fogadja szívesen a fényes multnak szerény elismerésül e koszorúkat, a jövőbe vetett bizalmunk kifejezésül és személye iránt érzett tiszteletünk-tölmácsolásul mindnyájunk által aláírt emléksorokat.

Bészler Lajos Debreczen város diszes koszoruját adta át.

Géressi Kálmán a csokonai-kör nevében adott át babér koszorut, üdvözölte Zichyt:

»Fogadja el méltóságod ezen koszorut a Csokonai-kör részéről. Ugyanazon érzelmek, melyek méltóságod keblét ifju kora óta hevítették és hevitik, az irodalom, a költészet és

művészetek iránti szeretet és lelkesedés adtak életet és megalakulást a Csokonai-körnek is. E korszok tehát nem csak a tiszteletnek, hanem az ugyanazon eseményekért küzdő rokonkebeli lelkesedésének is adománya.

Két muzsa ihlette meg és avatta fel magáévá méltóságod szivét. A egyik jutalmul olyan koszoru adott, melynek leveleit a világ legműveltebb nemzetei adták össze. Pompás legműveltebb magában is, de hervadhatlanná teszi koszoru magában is, de hervadhatlanná teszi az, hogy az emberi jótékonyág isteni nemtője kötötte és ékítette föl. A másik, a költészet költője, alig tud ilyen koszorut adni. Egy muzsája, alig tud ilyen koszorut adni. Egy aránylag kis nemzetnek közönsége kötötte egyszerű koszoruját. De alig hiszem, hogy kevésbé drága volna méltóságod előtt; mert ez a kis nemzet a magyar nemzet és ennek közönsége.

Es minthogy még igénytelenebb a harmadik koszoru, melyet a Csokonai-kör részéről átnyujtok, egy jó kívánsággal szerezem meg azt, ne számítsa a magyar költészet története méltóságod költői működését az idő számlálásnak még jubilaris mértékével sem, hanem olvadjanak be költői munkásságának addig eltöltött évei az idő számlálást nem ismerő halhatatlanságba. Így megfontolva fogadják szívesen méltóságod egyszerű koszoruját.

Komlóssy Arthur a színügyegylet koszoruját nyujtotta át, mint beszédében kifejezte a színműirónak. Végül Harmath Gergely adta át, lelkes beszéd kíséretében, a városi dalárda ezüst koszoruját.

A közönség minden szónok szavai után lelkesen eljenzte Zichyt, ki meghatottan válaszolt:

— Fogadják őszinte köszönetemet ez ünneplésért. Ha körül tekintek, drága ajándékokat látok, de bármily drágák legyenek, az önkök szeretete képezi a legdrágább kincsemet.

Es meghajtottá magát. A közönség pártatlan lelkesedéssel eljenzte a nagy művészt, ki mintegy megistenülten állt ott, ragyogó homlokával, szeretetteljes, jóságos mosolyával.

A koszorukat a mellszobor közé helyezték. Oly festői volt ez a jelenet, hogy midőn a függőnyt leeresztették, még sokáig a hatása alatt állt a közönség; a lelket megragadó benyomások, minden arczon, minden szemben ott ragyogtak.

A megkoszoruzás előtt Náday Ferencz nagy hatással szavalta el Váradi Antal remek ünnepi ódáját.

A banket.

Tegnap este 7 órakor kezdődött meg a Zichy tiszteletére rendezett banket, a Bika dísztermében, mely egész hosszában és felső szélében asztalokkal volt elfoglalva. Az asztalok mellett a vendégeken kívül Debreczen város teljes polgári és katonai előkelősége ott volt. Még a szemnek is jól esett látni azt a nagy fényt.

Az asztalok mellett fényes toilletben ültek a nők, a díszruhás katonatisztek, a frakkos urak, a mi festői látványt nyujtott.

Az asztalfőn ült Zichy Géza gróf, a terem elején, közepén, hol a mell-szobor el volt helyezve, körül aggatva koszorukkal. Zichy mellett jobbról ült a neje, mellette gróf Dégenfeld József főispán, balján Simonffy polgármester, aztán előkelő hölgyek és magasrangú katonatisztek következtek.

Racz Karoly zenekara játszott Zichytől dalokat. Valahányszor egy-egy Zichy-dalba kezdett, mindannyiszor harsány eljenz és lelkesült taps üdvözölte a szerzőt.

Az első pohár köszöntőt gróf Dégenfeld József mondotta a koronás királyra. Szavait az egész közönség állva hallgatta.

Később Simonffy Imre polgármester emelt poharat.

— A tegnapi és mai örökké emlékeztetésnek maradónak ünnepély után örömmel emelem poharamat azon nagy férfura, ki 25 éves irói és művészi jubileumának megtartásával városunkat tisztelet meg, a miért en gróf Zichy Gézának Debreczen sz. kir. város közönsége

nevében halás köszönetemet nyilvánítom. Ezzel tartozunk neki, mert hiszen a főváros is pályázott arra, hogy az ünnepeket ott tartsa jubileumát, de ő minket részesített előnyben. Igaz, hogy oly igaz magyaros előismerést és lelkesedést talán egy város sem tudott volna művészetének oltárára hozni, mint éppen Debreczen város. Kívánom, hogy a nemes gróft, a jeles költőt, a világhírű művészt, a nemes szivű emberbarátot, a minden ízében igaz magyart (zajos eljenzés) szeretett nejevel, gyermekivel az Isten sokáig, de sokáig éltesse!

E lelkes szavak után perczekig tartó eljenzésben tört ki a közönség.

A harmadik pohár köszöntőt Stesser miniszteri tanácsos mondta.

— Még a laikus is átértheti az ő művészetét, melynek fénye nemcsak hazánkat, de a külföldet is beragyogja s a magyar névnek mindenütt becsületet szerez (zajos eljenzés) Debreczen lelkesedése csak növelheti művészi ambícióját, növelje is, hogy még sokáig hozzon dicsőséget magyar hazánkra. Eljenz Debreczen!

A visszhang százszoros eljenzésben nyilvánult.

Ezután Rázsó Gyula alispán emelte poharát Zichyre, ki Európa népeinek megmutatta, mit tud a magyar. (Eljenzés.)

Vértessy Arnold a közönség érdeklődése között mondta el lelkes pohárköszöntőjét.

— Ha huszonöt év az irodalom és művészet szolgálatában becsülettel és dicsőséggel eltöltött 25 év, a mit ma ünneplünk, 25 év tele fenkölt idealizmussal, tele nemes lelkesedéssel, 25 év, melynek maradandó emlékeit örökítsük a költő, a művész teremtő szellemének alkotásaiban.

Mind tiszta és nemes az, mint a forrás, melyből eredtek. Mindegyiken rajta van a mélyen érző sziv s a magasán szárnyaló elme nemesi czimere. Az ihletesség, melyet jó kedvökben adnak a muzsák választottjaiknak. Nincs pénz, nincs rang, mely azt megszerezhetné; isten ajándéka az, egy rész a halhatatlanságból a halandó emberhez.

Ez az égi szikra, melyet nem pótolhat hamis szemfényvesztő csillogás, behat a szivbe, gyönyört ad a boldogságban, megvigasztal a balsorsban, főlel a csapások sulya alatt.

Csak az igazi költő, az igazi művész, tudja kitárni előttünk az ideális világnak kapuját. Ilyen költő, művész jubileumát ünnepljük ma. Emeli poharát Zichyre.

Könyves Tóth Kálmán szellemes pohárköszöntőt mondott.

— Zichy nagy kölcönt rött rá Debreczenre, melyet mi talán visszafizetni sem tudunk. Kívánja, hogy 25 év után 50 éves jubileuma alkalmával ismét együtt üdvözölhesük őt; majd csak gyermekeink törleszthetik le azt a nagykölcönt, a mit Zichy-iránt jubileumának itt tartásával Debreczen kötelezi. A Petőfi- és Kisfaludi-társaságokért és azok jelenlegi képviselőjéért emeli poharát, azzal az óhajjal, hogy 25 év múlva is együtt ünnepljék velünk e társaságok a Zichy 50 éves jubileumát.

Gerlóczy Károly Budapest alpolgármestere emelt ezután poharat.

— Mint a budapesti zenekedvelők egyletének tiszteletbeli elnöke, Zichyre, a zene-művészre emel poharat. Az ő elnöksége alatt álló egylet virágzásában igen nagy része van Zichynek. A debreczeniek büszkék arra, hogy Zichyt magokénak mondhatják, de Zichy nem csak Debreczené, Zichy mindnyájunké, az egész Magyarországnak. Emeli poharát Zichy Gézára.

A közönség eljenzése között emelkedett fel Zichy Géza s rövid, de szinte szivből fakadó pohárköszöntőjének minden szava bevésődött a lelkekbe; végeztével pedig oly élénk eljenzés hangzott fel a teremben, hogy csak úgy rengettek bele a falak.

— Képzelem mennyire gyöngé leszek, midőn annyi jóságért, annyi szeretetért köszönetet akarok mondani. Egy jubiláns, aki nem szónok s a mellett rekedt is, nem állhat elő nagy beszéddel, de mégis annyi érdeme lehet, hogy szavai szivből fakadnak. En szeretem Debreczen városát, azért tartottam meg itt a jubileumomat. Ez volt egyuttal utolsó nyilvános szereplésem virtuózi pályámon. — Eljöttem Debreczenbe, melyet hazám összes városai között legjobban szeretek, bár hazámat rajongásig szeretem.

A sértett ambícióznak oly sok kifejezése van s a nyelv mégis nyomorult, a miért a hálnak csak egy kifejezést ad. Használok ezt az egy szót, vegyék úgy, mintha mindenkinek külön-külön mondanám: köszönöm!

Ábrányi Kornél mondott ezután nagy érdekű pohárköszöntőt.

— En mikor a Zichy-jubileumra Debreczenbe jöttem, azt mondták nekem, hogy vendég vagyok, a vendégnek pedig igen sok szabadsága van, én tehát élek ezzel a szabadsággal s opponálni fogok. Ugyanis a Zichy beszédében volt egy pont, a mi ellen nem csak én, de az egész Magyarország tiltakozik. Ez a pont pedig az, a melyben kijelenti, hogy a mai napon virtuózi pályáját bevégezi.

A mai nap minden ünoepélyessége azt foglalja magában, hogy benne több tulajdonság egyesül, azonban ő nem csak a szép kifejezője, de a férfiaság ideálját is megteremtette magában, midőn legyőzött minden akadályt, mely szellemének gátot akart vetni.

A Zichy művészete mindnyájunk jogát képezi s így ő azt a kérdést nem döntheti el, hogy mikor végezze be művészi pályáját. Mert egy nemzet emelkedését művészetű nagysága előbbre viszi, sőt a művészet befolyással van a függetlenség előmozdítására is. Zichynek pedig elő kell mozdítania hazájának emelkedését, mert ő kitünő magyar. (Eljenzés.) Ha ő mint virtuóz csupán a saját dicsőségét kereste volna, akkor joga volna lemondani pályájáról. Ő a jótékonyág által elérte a művészi ideált s majd ha nem lesznek szenvedők, akkor lemondhat. Azzal a lanttal ő még sokat tehet a jótékonyágnak, a férfias ideálnak, a magyar szeretetnek.

Rendkívüli dolog az, hogy Zichynek a magyar opera intendánsává történt kinevezése össze esik jubileumával, mely alkalmat adott nekünk arra, hogy Debreczen előtt kalapot emeljünk.

Emelem poharamat Zichyért és Debreczen városért — adja az Isten, hogy 50 éves jubileumát is itt tartsa meg a művész s akkor is opponáljanak, mint most ő. Mint Debreczen leendő díszpolgárát is, Zichy Gézá az Isten sokáig éltesse! (Eljenzés.)

Sesztina Lajos, a debreczeni zenede elnöke emelte ezután poharat.

Engedjék meg, hogy a debreczeni zenede nevében felszólalhassak.

Kevesen vannak a sorsnak oly kegyeltjei, kikről elmondhatjuk, hogy a művészet magaslatára emelkedtek, kiknek művészetük és művészi alkotásaik fel lelkesítenek annyira, hogy azt át érezzük.

Ily érzések behatása alatt egy részről, kulturális intézetünk erkölcsi tekintélyének emelése tekintetéből másrésztől, kéretett fel ünnepelet grófunk 3 évvel ezelőtt — a midőn még közelünkben mint Hajduvármegyei lakost volt szerencsénk tisztelhetni — zenedénk fő pártfogójául kegyes volt a védnökséget elvállalni.

A nemes gróf ki nem csak nekünk, de egész nemzetünknek büszkesége, felkeltette zenedénk igazgatóságában azon vágyat, hogy ha már egyletünk büszke az ő főpártfogójára, oda kell irányítani törekvésünket, hogy ő is, ha nem is büszkeséggel, de legalább kifogás nélkül némi meglepéddel szemlélhette egyletünk működését és a mi viszonyainkhoz képest elérhető sikerét. Szóval a nemes grófnak köszön-

hetjük ambícióink megkétszereződését, melylyel zenedénk ügyeinek fejlesztésén, haladásán munkálunk. Zichy Géza grófért, mint zenedénk főpártfogójáért emelem poharamat, Isten soká éltesse.

Komócsi József humoros pohárköszöntőt mondott, mely kitünő kedvre hangolta a közönséget.

Ma tulajdonképen lakadalom van, Zichy a muzsával áll ma aranylakodalmát. Erre a lakodalomra jöttem én el, de nem vagyok még sem vendég, de a Petőfi-társaság képviselője. Az én néném, a Kisfaludi-társaság nagy érdemeket szerzett a külföldről gyűjtött virágokkal is, de mi csak honi virágokból szőjük koszorunkat, mi szíveinket fontuk össze és esziveknek mélyében gyökerező érzelmekből szőtt virágokból adunk Zichynek koszorút, ki tulajdonképen bigámiát követ el, midőn egyszerre két muzsával áll lakodalmát, — de hiszen ez éppen az ő derék férfiaságát bizonyítja. (Derűltetés.)

Balogh Ferencz lelkesült hangon emelt poharat.

— Lehet, hogy a jövő legendába foglalja azt a dicsőséges, jó balkezet. Isten magyar hazánkat egy szent jobb kézzel és egy jó balkezzel áldotta meg. Budapest központja a magyar művészetnek és költészetnek, Budapest a fő, Debreczen a szív, s mint a villanynek ha két sarka összeér, akkor szikra támad, úgy Budapest és Debreczen érintkezése csodákat művelhet a nemzeti kultúra terén. Emeli poharát a budapesti vendégekre. (Zajos éljenzés.)

Medve Kálmán mondott ez után köztetszésre talált emelkedett hangú beszédet.

— Azt az eszmét pendítette meg, hogy Tompa Mihálynak a nemzet emeljen szobrát. Zichy Géza láthatólag érdeklődött az eszme iránt s a beszéd végeztével oda ment Nádaynéhoz s hosszasan beszélt vele a Tompa szobor-ügyéről. Meglehet, hogy a tegnapi és tegnapelőtti lefolyt országos esemény szülője lesz egy másik országos eseménynek.

Táncmulatság.

A banket után tánczra perdült a fiatalok s a Rácz Károly zenéje mellett a legjobb hangulatban mulattak.

Az első négyest 40. a másodikat 20 pár tánczolta.

A hölgyek névsora a következő: gróf Zichy Gézáné, gróf Dégenfeld Józsefné, gróf Bethlen Mikó Róza, Náday Ferenczné és leánya Lánca Ilka, Veresné Szathmári Teréz, Rácz Gyuláné, Vecsey Imréné, Zádor Lajosné, öz. Tóth Gyuláné, Györfly Aladárné, Szöllösi Imréné, Rössler Richardné, (Földes) Buzás Elekné, Sesztina Lajosné, Fábrián Lajos Morné, Fehér Hermanné, öz. Zsivuska Ferenczné, dr. Bruckner Ernőné, Geréby Fülöpné, Lux Albertné, dr. Balkányi Miklósné, Steinacker Sándorné, Ormódi Lajosné, Mándoki Béláné, Ujházi Mária asszony, Terecskey Pálné, Forgács Károlyné, Tikos Istvánné, Barothy Béláné, öz. Hoffmann Józsefné, Komlóssy Dezsőné, Végh Gyuláné, Beke Lászlóné, Lichtenstein Józsefné, öz. Medgyessy J.-né, Ranunkel H.-né urhölgyek: Szöllössy Margit, F. Tóth Irén, Fehér Mariksa, Steinacker Viola, Emmert Tónika és Evelin, Czech Nelli, Ráczó Mariska, Hoffmann Margit, Buzás Böske, Holvay Helén, Lux Edit, Medgyessi Pirooska, Erdöss Mathild, Vértessy Agnes, Kövy Ilona, Reke Pirooska, Kuczik Mariska, Eismann Ilona, Ranunkel Rezsín, Zivuska Irén és Kovács Heléna kisasszonyok.

Üdvözlő táviratok:

Komócsi József indítványára következő táviratokat küldte az ünneplő közönség Zichy Géza édes anyjának és élete megmentőjének. A táviratok szövege a következő: Gr. Zichy Mária, Dinnyés, Serogélyes. Méltóságos grófné!

Debreczenben együtt ünnepelnek a nagy alföldi várossal, Magyarország irodalom és művészet szerető közönségének képviselői és midőn éltek a nemes gyümölcsöt, áldást kérnek az Istentől a termő fára, az édes anyára.

»Csiky Mihály, Budapest. Gróf Zichy Gézáét ünnepeljük ma 25 éves irói és művészi jubileumán. Önnek, mint ünnepeltünk élete megmentőjének nagy érdeme van, fogadja hálaikat és üdvözlőinket. «

»Gróf Niemcsék Laden, Niederlais. Uram! Debreczen a nagy magyar város ma ünnepli az ön tanítványát, gróf Zichy Gézáét, a jeles magyar költőt és világhírű művészt. — Önnek pedig, ki mint nevelője egykor felébreszté az ő lelkében a szép, jó és igaz szeretetét halálját, küldi. A banketen 328 teríték volt elfoglalva, mely 7 órától fél 12 óráig tartott.

Több mint háromszáz üdvözlő sürgönyt kapott tegnap gróf Zichy Géza. A nevezetesebbekből közöljük a következőket:

»Szép ez a mult, de pálya még dicsőbb lesz, a mely várja, három gyalus vezesse ihlet, erő és szerenese.

Budapestről Zichy Antal.
»Szíves jókívánatot, barátságos üdvözlést. Christiańia, Petersen.
»Szerenese kívánataimat, hódoló tisztelettel, Budapestről, Paulai Richard.
»Simonffy-nak. Kérem Zichy grófnak átadni és bámulói élénk szerenese kívánatait a feledhetetlen Debreczen városában tartott dicsőségteljes jubileuma alkalmából.

Florencez, De Gubernatisz.
»A hozsanában, mely ma a költőnek, művészeknek és a nemes szívű férfiak szól, távolból is részt vesznek igaz barátai.

Budapest, Vadnay Károly és neje.
»Jubileum alkalmából fogadd régi igaz barátod szívből jövő szerenese kívánatait. Isten tartson meg sokáig tégedet a művészet dicsőségére, családod boldogítására és barátaid örömeire. Rarvanszky Géza.

»Művész pálezád zajos tapsoktól és néma áldástól kísért első negyed százada ünnepén őszinte szívből kívánok neked dicsőséges második negyed századot.

Nagy-Várud, Fraknoi Vilmos.
»Glorie jubilanti fortuna salusque Bécs, Szemere Miklós.
»Hazafiság, művészet classicus földjéről, Itáliából száll jubilánsra, mint nemzet hív fiára művészet hivatott bajnokára üdvözlétem.

Eljén soká Zichy Géza!
Venezia, Eszterházy.
»Nagya becsülését, az embernek tiszteletét, az irónak bámulatát, a nagy művészek küldi öreg barátja. Áldás és béke a városom. Üdvözlöt neked, N.-Bánya, Teleki S.
»A szép jubileumhoz szívből gratulálok. Fiume, Zichy Gusztó.
»Muzsájával kötött boldog házasságnak ezüst menyegzőjén ötvenszeres üdvözlöt küld Budapest, Abrányi Emil és neje.

Az elutasítás.

Gróf Zichy Géza nejevel és leányával ma reggel a fél 9 órai gyorsvonattal Tetétlenre utazott.

Budapesti vendégeink szintén e vonattal hagyták el Debreczent.

A peronon nagyszámú közönség gyűlt össze; a város notabilitásai Simonffy polgármesterrel élükön kísérték a vendégeket, kik szíves bucsut vettek Debreczentől, honnan bizonyára a legkedvesebb emlékekkel távoztak el.

Ujdonságok.

Szeőke István. Nemcsak a hozzá tartozók, [de ugy a város, mint az ev. ref. egyház, nemkülönbön pártunk lelkiéletét hatja meg mélyen buzgó tagjainak, néhai Nagyharanghi Szeőke Istvánnak gyászos elhunyt. Ő Debreczenben született, igaz magyar a szó nemes értelmében honfi volt, ki valaha ifjúi hévvel, hősi bátorsággal küzdött a szabadságért. Sok szepet tudna elmondani abban a lada fiaba gondosan őrizett, ma már gazdát vesztett pergamentlevel, melyet Boeskaik az elhunyt elődjének hősi tette jutalmul ajándékozott. Tevékeny vas szorgalma anyagi gyümölcséből közösérdek támogatására. jótékonyaságokra mindenkor készséggel áldozott. Lelke pedig mindvégig hazája és annak draga szabadsága iránt lobogott. Béke hamvara! Családja következő gyászjelentest bocsátott közre:

Mely fájdalommal tudatjuk szeretett apósom, nagyatyánk, testvérem és áldott emlékü rokon néhai polgár Szeőke István szab.

kir. Debreczen városi és ev. ref. egyházi bizottsági tagnak folyó hó 29-én d. e. 3/4 12 órakor, életének 71-ik évében, rövid szenvedés után, tüdőgyulladásban történt elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 31-én kedden d. u. 3 órakor fognak Szent-Anna-utca 2539. sz. háztól a czepléd-utcai újtemplomban tartandó gyászszertartás után, a Czepléd-Do-bozy temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Végtisztességtételére rokonainkat, ösmerősöinket, az elhunyt jó barátait, szomorodott szívvel meghívjuk: Bánatos menyé: öz. dr. Szeőke Istvánné, szül. Körner Vilma; gyermekei, illetve unokák: Margit, Barna és Papp István; egyetlen testvére: Szeőke Erzsébet öz. P. Boldog Jánosné, az összes rokonság nevében is. Áldott legyen az emlékezete!

* **Mai lapunkból** az ujdonsági rovat kimaradt, mert lapunkat teljesen a jubileum eseményeinek akartuk szentelni.

Szerkesztői üzenet.

D. urnak helyben. »A Zichy ünnepegy rendező bizottság és a dalárda. czimű felszólításának m a i közléseivel nem akartuk a jubileumi hangulatot zavarni. A maga idején közölni fogjuk.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő.
Dr. Bakonyi Samu, fõmunkatárs.

Nyilttér.

Leszállított áruk.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a házban folyó építkezések folytán üzlethelyiségemből kénytelen vagyok **egy időre** kiköltözni s ennek következtében az üzletemben fõlhalmozva lévõ árukat márczius 1-sejétõl kezdve

beszerzési áruk mellett

árusítom el. Tisztelettel
BENYÁTS EMIL,

Árverési hirdetméby.

Lówy J. József nagyváradi terménykereskedõ megkeresésére a debreczeni termény-és áru raktárban 949 tételszám alatt beraktározott 118 zsák (10,218 kgr.) búkköny folyó 1891. évi április hó 2-án délutáni 4 órakor a kereskedelmi törvény 351. §-a értelmében megtartandó nyilvános árverésen a helyszínén készpénz fizetés mellett el fog adatni.

Kelt Debreczenben, 1891. márczius 31-én.
Paksy Imre, kir. közjegyzõ.

Hirdetés.

A tavaszi idényre nagy mennyiségben vásárolt

NŐI RUHASZÖVETEK

hozzávaló legújabb diszek már raktárunkra érkeztek s azokat ujonnan megnagyobbított üzlethelyiségünkben igen jutányos áron árusítjuk el.

Az idén igen nagy választékban hoztunk **napernyõket** feltünõ olcsó árakhoz.

Szabò Lajos fiai.

Gyenes Lajos
NŐI DIVAT RAKTÁRA
 Debreczen, főtér városház épület.

Nagy választékban találhatók raktáromon:

Női ruhaszövetek és diszítések,

MOSO TOILEK és SATINOK,

NAPERNYŐK,

fehér, színes himző- és kötő-pamutok,

CSIPKE FÜGGÖNYÖK,

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

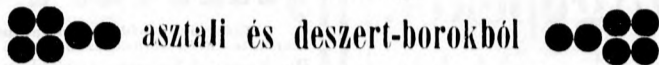
Női ruhák elkészíttetését, saját szövegeteimből mér-

ték után olvállalok.

ÚJ BORÜZLET
 Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy helyben
 Dr. TIHANYI SÁMUEL ur HÁZÁBAN
kicsinyben és nagybani kimérésre
BOR-ÜZLETET

nyitottam. — Boraim a legkitűnőbb minőségű

vannak összeállítva és mindig egyik fő törekvésem az lesz, hogy

tisztán kezelve

adhassam mélyen tisztelt megrendelőimnek.

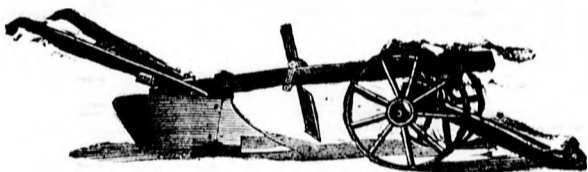
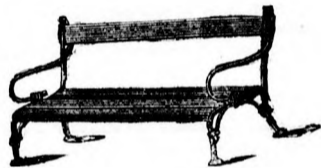
Azon jó reményben, hogy nagy mennyiségű borkészletemnél fogva mérsékelt árakat számíthatok, ismételten hangsúlyozom, hogy főként a minőséggel a n. é. közönség igényeinek teljesen megfelelhettek; magamat szíves jóindulatukba és nagyrabecsült pártfogásukba ajánlva, vagyok

teljes tisztelettel

FELDENBLÜH MIKSA

borkereskedő Debreczenben.

Dr. Tihanyi Sámuel ur házában.

TÓTH GYULA
 ELŐBB

TÓTH LAJOS és TÁRSA

vaskereskedés Debreczen, főpiacz városház sarkán.

Ajánl:

Gazdáknak

mezőgazdasági eszközei,

GAZDASSZONYOKNAK

konyha felszereléseket,

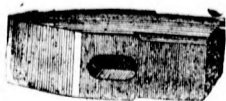
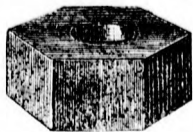
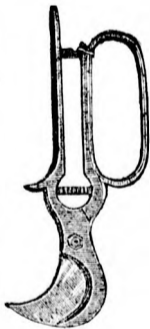
Iparosoknak

minden iparághoz tartozó, a közönségestől a legfinomabb acél szerszámokat utóbbiakért minden darab jótállás mellett.

Épület-vállalkozóknak

mindenféle vasalásokat vasban és rézben a **legsolidabb** készítményekben.

Legjutányosabb árak.

BAUER és TÁRSA

gazdasági gépcsarnok

GÉPMŰHELY és IRÓDA

DEBRECZEN,

N.-Péterfia-utca 853. szám. helyi vasút megálló helye és telefon összeköttetés, május 1-től Péterfia-tér 871 szám, saját ház.

Ajánl Clayton és Schuttleworth féle, eredeti Universal-Drill és ujonnan javított Junior-Drill sorbavető gépeket,

szorbavető gépeket,

Sack-rendszerű általános ACZEL-EKÉKET mélyítő-ekéket önkormányzóval, Clayton és Schuttleworth-féle, valamint Schlick-féle

eredeti

két barázdás ekéket,

vasboronát, Papp-féle tengeri lókapát sbt. aczéldobsíneket, lokomobilsöveket, manométereket és más géprészeket a legutányosabb árak mellett.

Gépműhelyében mindennemű gépek javítását, kazánkovaes- és vasesztergályos munkát szakszerűen, gyorsan és jutányosan teljesít.

Teljes tisztelettel

BAUER ÉS TÁRSA

Orvosi bizonylatok

„MARGIT“

gyógyforrásról

„MAGYAR SELTERS“

Elsőséges tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között. — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetételű kevés szabad szén-sav, de gazdag, félig kötött szén-sav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomoralkhátyának hurutos bántalmánál. A Seltersi-Radeinai, Vichy- stb. vizektől különböző csekélyebb szabad-szén-sav tartalmánál fogva azért vérezsek lehetőségénél, vagy a lól a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szén-sav-dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár a Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizeledőszervek hurutos bántalmánál olyanokra, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek. — csekély szabad szén-sav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a seltersi-, giesshübli-, gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár: Torok-, gége-, légcső- és hörbetegségben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomoraj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár: Gége-, tüdő-, gyomor- vizeledőgyógyult hurutját szintúgy o-zlatja.

Ez időszert Európá legelső s leglátogatottabb tudóbe- tegek klimatikus gyógyintézte:

GÖRBERSDORF

„Margit“ forrás gyógyhatásáról: — Sokoldalú legkedvezőbb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben a „Mar- git“ forrás gyógyviz- alkalmazása által a légutak idült hu- rutos bántalmánál tapasztaltam, hivatta érzem magamat ezen betegim által kedvesen fogyasztott és jól tűrt gyógyvizet a legstírgősebben ajánlani.

Görbersdorf, 1879. márczius 18-án.
Dr. Römpler Tódor.

„MARGIT“ borral használva a legegészségesebb ital!

Édeskuty L.

Kizárólagos főraktár

cs. és kir. és szerb kir. udv. ásványvíz-szállító- tónál, Budapestén, Er- zsebet-tér 8. sz.

Ugyiszintén kapható mind a n. gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

XI.
évfolyam.

XI.
évfolyam.

BUDAPESTI HIRLAP

Szerkesztők és laptulajdonosok: Csukássai József és Rákosi Jenő.

XI.
évfolyam.

XI.
évfolyam.

a lapnak egyik erőssége és mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napirovatokat ki- kitűnő zsurnaliszták szerkesztik s e helyi érte- sülés ismert legügyesebb tudósítókra van bizva. Rendőrségi és törvényszéki rovatai külön-külön szer- kesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a »Budapesti Hirlap« helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovathoz a magyar gazdabirto- kos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozásra szükséges. A regénycsarnokban csak kiváló írók legújabb műveit közli.

Az előfizetés föltételei:

Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékről legezelszerűbben postautalványnyal eszkö- zölhetők következő czim alatt:

A „Budapesti Hirlap“ kiadóhivatalának
— IV. kerület, Kalap-utca 16. szám. —

Nyomatott a »Debreczen« nyomda részvénytársaságnál 1891.